

KP7

*In 7 stappen
aan de slag*

Inhoud

1	U wilt innoveren?	4
Project 1	Blue Seed	8
Project 2	INDUCE	10
2	Wat is KP7?	12
Project 3	Creating	14
Project 4	Custom-Fit	16
3	Hoe is KP7 opgebouwd?	18
Project 5	FieldFact	24
Project 6	Hipermoulding	26
4	Hoe werkt KP7?	28
Project 7	Leapfrog	32
Project 8	Optix	34
5	Meedoen?	36
Project 9	SAFIR	40
Project 10	Techneau	42
6	Hoe kunt u deelnemen?	44
7	Als uw project is goedgekeurd	50
	Namen en begrippen	52
	Wat kan EG-Liaison voor u doen?	54

1

*U wilt
innoveren?*

U heeft plannen om samen met buitenlandse partners onderzoek te verrichten dat u kunt inzetten voor de ontwikkeling van nieuwe producten of diensten. In dat geval bestaat de kans dat u gebruik kunt maken van Europese subsidie: de Europese Commissie trekt in de periode 2007 - 2013 circa 50 miljard euro uit voor het stimuleren van technologisch onderzoek. Dat geld wordt besteed in het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling. Voor insiders: KP7.

Deze gids helpt u op weg

KP7 is een ambitieus onderzoeksprogramma dat alle onderzoeksgebieden afdekt en waarmee veel geld is gemoeid. Het kan dan ook bijna niet anders dan dat de regels voor deelname enigszins complex zijn. Transparantie staat immers hoog in het vaandel. De Europese Commissie wil de ingediende onderzoeksvoorstellen goed kunnen vergelijken en tegen elkaar kunnen afwegen; alleen de beste voorstellen komen in aanmerking voor subsidie. Vanzelfsprekend wil de Europese Commissie er ook op toezien dat het geld goed wordt besteed. Zowel bij het indienen van voorstellen als tijdens de looptijd van een project krijgt u dan ook te maken met regels en procedures. Er is veel aan gedaan om ze eenvoudig te houden. Niettemin zal het u in het begin enige moeite kosten om uw weg te vinden in KP7.

Dat geldt zeker als u nog niet eerder aan een dergelijk programma heeft meegedaan. U krijgt te maken met Brussels KP7-jargon, namen van veelgebruikte documenten en handleidingen, onderzoeksterminologie en tal van afkortingen. Deze gids biedt u een handreiking, door uit te leggen hoe u aan het Kaderprogramma kunt meedoen en u antwoord te geven op de vragen die wellicht bij u leven. Uiteraard kunnen in deze handreiking alleen de hoofdlijnen aan bod komen. Zonodig wordt daarom verwezen naar andere informatiebronnen. Daarnaast kunt u altijd de hulp invoeren van de adviseurs van EG-Liaison. EG-Liaison, een onderdeel van Agentschap NL, begeleidt Nederlandse bedrijven, onderzoekers en instellingen die aan het Zevende Kaderprogramma willen deelnemen.

Deze publicatie is vooral gericht op nieuwkomers: zij die nog niet eerder aan een Kaderprogramma deelnamen en zich nu willen oriënteren.

In deze gids hanteren we bewust zoveel mogelijk de Engelse termen die ook in de publicaties van de Europese Commissie over het Kaderprogramma worden gebruikt. Met deze termen krijgt u tenslotte ook te maken als u straks uw onderzoeksvoorstel indient. Om u alvast warm te maken, treft u in deze publicatie ook een aantal interviews aan met vertegenwoordigers van bedrijven en instellingen die al eerder aan een Kaderprogramma deelnamen. Wellicht inspireren zij u om ook een onderzoeksvoorstel in te dienen. In dat geval wensen wij u veel succes.

Pauline Kamermans

1

Blue Seed

Projectperiode november 2005 - november 2007 **Coördinator** dr Pauline Kamermans, Wageningen
IMARES Deelnemers 10 organisaties uit 5 landen **Website** www.blueseedproject.com

Nieuwe mosselen

Europeanen eten graag mosselen. Zo graag, dat mosselkwekerijen steeds vaker nee moeten verkopen. Er zijn eenvoudigweg niet genoeg jonge mosselen in de zee om op te vissen. Kwekers moeten dus over op een andere methode. Maar welke? Met die vraag klopte schelpdierbedrijf De Roem van Yerseke aan bij TNO en Wageningen IMARES, het onderzoeksinstituut voor marien ecologisch onderzoek van Wageningen UR. In samenwerking met andere bedrijven en onderzoeksinstellingen werd in het project Blue Seed een nieuwe mosselkweekmethode ontwikkeld. Coördinator Pauline Kamermans van Wageningen IMARES legt uit: 'We werken met hatcheries en nurseries, beide op het land in plaats van in de zee. Een hatchery is een broedhuis, waar paarijpe mosselen kunstmatig worden aangezet tot voortplanting. De larven die daaruit voortkomen gaan later naar de nursery, waar ze verder opgekweekt worden. Zo kunnen we zorgen voor een gestage aanvoer van mosselzaad.'

Bij de voorbereiding van het project was ondersteuning van EG-Liaison noodzakelijk, vertelt Kamermans. 'Met mijn eerste voorstel ging ik naar Den Haag. Daar kreeg ik veel goede tips voor verbetering van de tekst, een handige spreadsheet voor het berekenen van het budget en verder alle informatie die ik nodig had. Ik hoorde bijvoorbeeld dat universiteiten honderd procent van hun onderzoekskosten vergoed kunnen krijgen. De partners van Blue Seed geloofden dit niet en vroegen het na in Brussel. Maar EG-Liaison had natuurlijk wel gelijk!' Voor Wageningen IMARES heeft Blue Seed al interessante vruchten afgeworpen. De banden met projectpartners in Wales, Frankrijk en Spanje zijn versterkt en de onderzoekers hebben meer inzicht verkregen in de manier waarop bedrijven met nieuwe ontwikkelingen omgaan. Contacten met de pers hebben bovendien enige naamsbekendheid opgeleverd.

Jens Riesle

2

INDUCE

Projectperiode 1 oktober 2007 - 1 oktober 2009 **Coördinator** Jens Riesle, CellCoTec **Deelnemers** CellCoTec (Nederland) en University Hospital Basel, Institute for Surgical Research and Hospital Management (Zwitserland) **Website** www.cellcotec.com

Kraakbeen herstellen

Een gaatje in kraakbeen, bijvoorbeeld in een knie, groeit niet vanzelf dicht. Dat moet worden opgevuld. De bestaande behandeling is duur en wordt niet vergoed door Nederlandse zorgverzekeraars. CellCoTec, een bedrijf dat zich specialiseert in kraakbeenherstel, ontwikkelt daarom samen met de universiteit van Basel een goedkopere methode, die bovendien veel beter wordt dan de huidige behandeling. Jens Riesle, Chief Scientific Officer van CellCoTec: 'We combineren twee soorten cellen, die zodanig op elkaar reageren dat er nieuw kraakbeen ontstaat. De ene cel is een kraakbeencel. Wat voor type de andere cel moet zijn, onderzoeken we in dit project. Het kan bijvoorbeeld beenmerg zijn of vetweefsel.'

Voor dit project, genaamd INDUCE, werken de twee teams op een bijzondere manier samen. Een medewerker van CellCoTec sluit tijdelijk aan bij het team in Basel, terwijl een wetenschapper uit Basel een jaar meedraait bij CellCoTec. Vanwege deze uitwisseling wordt het project gefinancierd met een Marie Curie-beurs.

Dat was niet makkelijk te organiseren, benadrukt Riesle. 'Het is een prachtige beurs, maar met heel veel kleine lettertjes. Het salaris van de onderzoeker stond bijvoorbeeld vast, evenals een reeks aan andere eisen en beperkingen. Binnen ons eigen team kon niemand er een jaar tussenuit, dus we moesten een externe kandidaat zoeken. Dat gold ook voor het team in Basel. Uiteindelijk is dat gelukt, maar de Europese Commissie heeft op een aantal punten wel uitzonderingen moeten maken.'

Inhoudelijk is Riesle erg gelukkig met het project. De uitwisseling is voor alle partijen interessant. 'De Zwitsers zijn geïnteresseerd in onze technologie, en wij in die van hun. Bovendien hebben zij direct toegang tot de weefsels, want het team is verbonden aan een ziekenhuis. Het project zal leiden tot alle benodigde informatie over de cellen die we nu onderzoeken. Verder leren we veel meer dan wat strikt genomen bij het project hoort. Die onderzoekers praten elke dag met elkaar, ze doen allerlei nieuwe ideeën op.'

2

Wat is KP7?

In een periode van zeven jaar trekt de Europese Commissie circa 50 miljard euro uit voor het stimuleren van innovatie. Geld dat wordt besteed binnen het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling. Dit programma loopt van 2007 tot en met 2013. KP7 is de opvolger van KP6. Het budget van KP7 ligt echter zo'n 60 procent hoger, waarmee is aangegeven welke prioriteit de Europese Commissie toekent aan de ontwikkeling van technisch-wetenschappelijke kennis.

Met KP7 wil de Europese Commissie de wetenschappelijke en technologische basis van de Europese industrie verbeteren en de Europese concurrentie binnen het mondiale krachtenspel versterken. Daarnaast dient het programma ook een maatschappelijk doel. Met het Kaderprogramma wil de Europese Commissie de wetenschap en de industrie uitdagen om oplossingen te ontwikkelen voor belangrijke vraagstukken waarmee Europa te maken heeft. Denk aan vraagstukken op het terrein van milieu, vergrijzing, duurzame energie en volksgezondheid.

Europa als één 'onderzoeksruimte'

Het geld dat binnen het Zevende Kaderprogramma beschikbaar is, wordt besteed in de vorm van subsidies. Hoe het programma precies is opgebouwd, leest u in hoofdstuk 3. In bijna alle gevallen zijn de

subsidies erop gericht de internationale samenwerking tussen bedrijven en wetenschappelijke instellingen te bevorderen, in Europa en erbuiten. De subsidies hebben betrekking op onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratieprojecten. Verreweg de meeste subsidies worden verleend aan projecten waaraan bedrijven en instellingen uit verschillende Europese landen deelnemen. De gedachte daarachter: veel onderzoeksvragen zijn zó complex dat alleen bundeling van krachten op Europees niveau tot adequate oplossingen kan leiden. Het Kaderprogramma wil aldus grenzen slechten en beschouwt Europa in haar ideaalbeeld als één onderzoeksruimte (de European Research Area ofwel de ERA). Vanuit die gedachte stimuleert het Kaderprogramma – via een beurzenstelsel – bijvoorbeeld ook de internationale mobiliteit van wetenschappelijke onderzoekers.

Henk Blaauw

3 Creating

(Concepts to Reduce Environmental impact and Attain optimal Transport performance by Inland Navigation)

Projectperiode juli 2004 - juli 2007 **Coördinator** Henk Blaauw, Dutch Logistic Development (DLD)

Deelnemers 26 partners uit 9 Europese landen **Website** www.creating.nu

Meer schepen, minder trucks

Een deel van het goederenvervoer binnen Europa zou ook per schip kunnen in plaats van per vrachtwagen. Dat scheelt in files en CO₂-uitstoot. Maar de concurrentiepositie van de binnenvaart is niet sterk, zegt Henk Blaauw, directeur van Dutch Logistic Development (DLD). ‘Bij transport per schip heb je vaak voor- en natransport nodig. Dat kost tijd en geld.’

Blaauw is technisch coördinator van Creating, een groot project dat de positie van de binnenscheepvaart wil versterken. Zodat uiteindelijk het schip een meer concurrerend alternatief wordt voor de vrachtwagen.

De projectpartners bekeken vier concrete transportroutes, spraken met de betreffende verladers en verrichtten haalbaarheidsstudies naar de mogelijkheid van transport per schip. In alle vier de cases pakt de berekeningen gunstig uit. Met andere woorden: deze bedrijven zouden (deels) kunnen overstappen naar vervoer per schip.

Vervolgens ontwierp het Creating-team voor alle vier de ladingstromen een schip. Een bananenkoelschip voor op de Rijn; een ro/ro-schip (roll-on/roll-off) voor op de Donau; een chemische tanker voor de route Nederland-Frankrijk; en een schip voor het transport van houtsnippers in Finland. Blaauw heeft goede hoop dat de schepen ook daadwerkelijk gebouwd gaan worden. Het worden bijzondere schepen, met zo veel mogelijk innovaties, zoals een verbeterde weerstand en extra zuinige machines. De innovaties komen voort uit Creating-onderzoek dat veel breder is dan deze vier cases, aldus Blaauw. ‘Hiermee hopen we de hele binnenscheepvaart op een hoger plan te brengen.’

In een volgend project hoopt hij te komen tot een aantal standaarden voor scheepsontwerpen. Met partners die hij al kent, dankzij Creating: ‘Ik verwacht dat we verder gaan met ongeveer de helft van de oorspronkelijke groep. Nu we dit project hebben afgerond, is het veel gemakkelijker om tot een nieuw consortium te komen.’

4

Custom-Fit

Projectperiode 1 september 2004 - 28 februari 2009 **Coördinator** Delcam (Groot-Brittannië)
Deelnemers 32 deelnemers uit 12 landen **Website** www.custom-fit.org

Maatwerk tegen massaprijzen

Aan maatwerk hangt een prijskaartje. Dat geldt voor pakken, helmen, stoelen en protheses: alles wat precies op maat voor één persoon gemaakt moet worden, is nu eenmaal duur. Toch kan het ook anders. Dat toont het ambitieuze project Custom-Fit. Andrys Posthuma, intern projectleider bij de Nederlandse deelnemer BPO, vat het projectdoel samen: 'We willen geïndividualiseerde producten maken tegen prijzen die we gewend zijn van massaproducten. Om dat te bereiken hebben we nieuwe productietechnieken nodig. Rapid Manufacturing bijvoorbeeld, de techniek waarbij een product geheel zonder gereedschap wordt gemaakt, met behulp van een CAD-model. Dat bestaat al, maar nog niet voor zachte materialen. En zo zijn er nog veel meer innovaties nodig. Het hele ontwikkelings-traject voor nieuwe producten moet op de schop.'

Met vier concrete cases (motorhelmen, motorzittingen, knieprotheses, implantaten voor de onderkaak) worden deze ideeën uitgewerkt in Custom-Fit. BPO, een bedrijf dat zich toelegt op het ontwikkelen van kunststof producten, werkt in het project aan een nieuwe testmethode. Posthuma legt uit: 'Normaal gesproken maak je eerst tien motorhelmen waarmee je tests doet, en pas de elfde helm verkoop je.'

Andrys Posthuma

Dat gaat prima als je er 20.000 maakt, maar als je maatwerk levert wordt het veel te duur. Daarom ontwikkelen wij een virtuele testmethode, met behulp van computerberekeningen. Met die ene testmethode moeten we heel veel verschillende producten kunnen testen.'

Custom-Fit leidt tot twee of drie machines, die elk een enorm scala aan producten kunnen maken. Hooguit zullen ze gebonden zijn aan bepaalde materialen en afmetingen.

Posthuma is zeer tevreden over de gang van zaken tot nu toe. 'In het begin werkt iedereen op zijn eigen eilandje, maar na een tijdje breiden die kennisgebieden zich uit en raken ze elkaar. Voor BPO is het een gouden kans om onze kennis te vergroten door de samenwerking met partners in de andere landen. Kennis is de kurk waarop wij drijven. Daarnaast komen we via Custom-Fit in contact met mogelijke nieuwe klanten. En wat ook heel belangrijk is: de nieuwe manier van productontwikkeling vraagt om nieuwe normen en nieuwe certificeringsmethoden. Nu wij voorop lopen, kunnen we meehelpen aan het opstellen daarvan.'

3

*Hoe is KP7
opgebouwd?*

In een periode van zeven jaar trekt de Europese Commissie circa 50 miljard euro uit voor het stimuleren van innovatie. Geld dat wordt besteed binnen het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling. Dit programma loopt van 2007 tot en met 2013. KP7 is de opvolger van KP6. Het budget van KP7 ligt echter zo'n 60 procent hoger, waarmee is aangegeven welke prioriteit de Europese Commissie toekent aan de ontwikkeling van technisch-wetenschappelijke kennis.

KP7 bestaat uit vier blokken: *Cooperation*, *Ideas*, *People* en *Capacities*. Daarnaast is er nog een apart programma voor *Nuclear Research (Euratom)*. Dit programma blijft in deze handleiding echter buiten beschouwing.

Cooperation

Cooperation is verreweg het grootste onderdeel: bijna tweederde van de subsidies wordt binnen dit blok besteed. *Cooperation* biedt financiële ondersteuning aan Europese bedrijven en universiteiten die in internationaal verband onderzoek verrichten. Het onderzoek moet een bijdrage leveren aan de versterking van de concurrentiepositie van de Europese industrie, én het moet passen in één van de tien thema's van *Cooperation*. Dat zijn:

Health. Health biedt mogelijkheden voor onderzoek op drie terreinen: biotechnologie,

generieke instrumenten en medische technologieën voor de gezondheid van de mens; translationeel onderzoek voor de gezondheid van de mens; de optimalisering van de gezondheidszorg voor Europese burgers.

Food, agriculture, fisheries and biotechnology.

De projecten in dit thema dienen de verbinding te leggen tussen gezondheid, voeding, voedselkwaliteit en voedselproductie. Onderzoek op het gebied van dier- en plantwetenschappen en biotechnologie dienen de voedselveiligheid beter beheersbaar te maken. Ook milieuvriendelijk produceren is in dit verband van belang. Het onderzoek binnen dit thema rust op drie peilers: duurzame productie en management van natuurlijke bronnen, *Fork to Farm* (voeding, gezondheid en welzijn) en *life sciences* en biotechnologie voor non-food producten en processen.

Information and communication technologies.

Vanuit de doelstelling om de concurrentiekracht van de Europese industrie te versterken, is er binnen dit thema veel aandacht voor netwerken, intelligente systemen, robotica, en componenten en systemen. Andere programma's binnen dit thema moeten een antwoord bieden op sociaal-economische uitdagingen waar de Europese Unie voor staat. Denk aan digitale bibliotheken, e-learning en e-health, maar ook aan programma's die oplossingen moeten genereren voor vraagstukken op het gebied van transport, energiegebruik en milieu. Verder is er binnen dit thema ruimte voor onderzoek in opkomende ICT-vakgebieden.

Nanosciences, nanotechnologies, materials and new production. Nanotechnologie speelt een cruciale rol in het bewerkstelligen van een economie waarin producten worden voortgebracht die voldoen aan de klantvraag én goed zijn voor het milieu en de gezondheid. Daarvoor is het zaak nanotechnologie te integreren met materiaalwetenschappen, ontwerpmethodieken en nieuwe productie-methoden in alle sectoren van de industriële bedrijvigheid. Evenals in het vorige Kaderprogramma is er extra aandacht voor het mkb.

Energy. Het onderzoek binnen het thema *Energy* is erop gericht het huidige energiesysteem te veranderen in een meer duurzaam systeem, waarin de afhankelijkheid van (geïmporteerde) fossiele brandstoffen afneemt. De energiemix van de nabije

toekomst zal bestaan uit hernieuwbare hulpbronnen en energiedragers, en niet-vervuilende hulpbronnen.

Environment (including climate change).

De onderzoeksactiviteiten binnen dit thema hebben als doel een duurzaam beheer van zowel de natuur als de omgeving die de mens zelf heeft gecreëerd. Verder is het onderzoek gericht op het implementeren van het EU-beleid op het gebied van duurzaamheid en de opvolging van de Kyoto-doelstellingen.

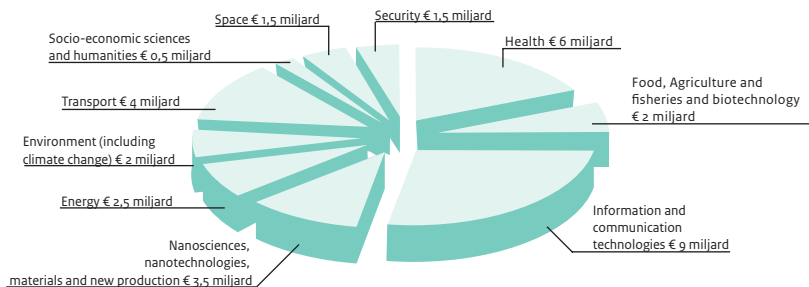
Transport (including aeronautics). De doelstelling van het thema Transport is een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een veilig, schoon en slim Europees transportsysteem. Integratie is een sleutelbegrip. De interactie tussen voertuigen, vaartuigen, netwerken, infrastructuur en het gebruik van transportmiddelen staat centraal. Het thema bestaat uit drie delen: luchtvaart en luchttransport, duurzaam oppervlakte-transport (weg, rail en water) en Galileo.

Socio-economic sciences and humanities.

Het onderzoek binnen dit thema beoogt inzicht te krijgen in de complexe sociaal-economische uitdagingen waar Europa voor staat. De uitbreiding van de Europese Unie verlangt antwoorden op vragen die gaan over de culturele diversiteit en de veranderende sociale betrekkingen door de toenemende migratie en immigratie.

Space. Onderzoek binnen dit thema richt zich op drie zaken: het vergroten van

Hoe is binnen Cooperation het budget verdeeld (in miljarden euro's)

Totaal 32,5 miljard euro

observatiemogelijkheden voor milieuveiligheid, landbouw, bosbouw, meteorologie, burgerbescherming en risicobeheer; de verdere ontdekking van de ruimte; het versterken van de fundamentele van de ruimtevaart.

Security. Binnen het thema *Security* wordt onderzoek geïnitieerd om kennis en technologie te ontwikkelen die ingezet kan worden om de veiligheid van burgers te garanderen, door het wegnemen of minimaliseren van dreigingen door terrorisme en (georganiseerde) criminaliteit, natuurrampen en industriële ongelukken. Belangrijke randvoorwaarde is het respecteren van de fundamentele mensenrechten en de privacy van burgers. Dit thema richt zich overigens alleen op civiele projecten. Deze thema's worden jaarlijks uitgewerkt in *work programmes* (zie hoofdstuk 4).

Projectvoorstellen dienen hier nauw op aan te sluiten.

Ideas

Ideas stimuleert excellente onderzoekers om de wetenschappelijke grenzen binnen hun vakgebied te verleggen (*frontier research*). Het is niet noodzakelijk dat dit onderzoek in internationaal verband wordt uitgevoerd. Hiermee vormt *Ideas* een uitzondering binnen het Kaderprogramma. Het onderzoek kan plaatsvinden binnen zeer uiteenlopende kennisgebieden. De coördinatie van het programma is in handen van de *European Research Council*.

People

People is gericht op het versterken van de capaciteit van onderzoekers in Europa, zowel in kwalitatief als in kwantitatief opzicht. *People* biedt onderzoekers bij bedrijven en universiteiten ondersteuning bij het uitbouwen van hun internationale onderzoekscarrière. Zo zijn er bijvoorbeeld mogelijkheden om (met financiële ondersteuning) gedurende een bepaalde periode onderzoek te doen in het buitenland en om buitenlandse onderzoekers tijdelijk in dienst te nemen. Deze initiatieven worden gefinancierd met zogenaamde Marie Curie-beurzen.

Capacities

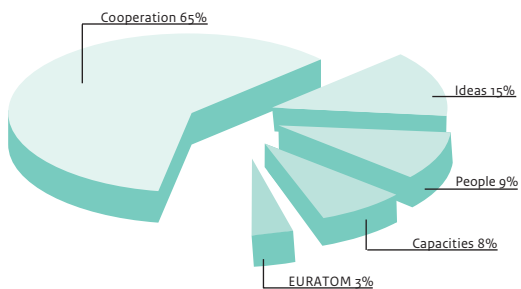
Onder dit blok valt een aantal uiteenlopende programma's die erop zijn gericht de Europese capaciteit voor het verrichten van onderzoek te versterken. De belangrijkste onderdelen zijn het programma *Research Infrastructures* voor het versterken van de onderzoeksinfrastructuur, en *research for the benefit of SMEs (Small and Medium sized Enterprises)*. Dit laatste programma is bestemd voor mkb-bedrijven die willen innoveren, maar niet beschikken over eigen onderzoekscapaciteit. Het bestaat uit twee onderdelen:

- *Research for SMEs*: binnen dit onderdeel kunnen mkb'ers uit (minimaal) drie landen samen met (minimaal twee) onderzoeksinstellingen onderzoek laten uitvoeren. Het onderzoek dient kennis op te leveren die nodig is om te komen tot concrete marktintroducties. De kosten van de uitbesteding worden voor

110 procent vergoed (de tien procent extra is bedoeld als vergoeding van de kosten die de mkb'ers zelf maken).

- *Research for SME associations*: dit onderdeel kent een soortgelijke opzet, zij het dat het bestemd is voor koepelorganisaties, zoals branche- en beroepsorganisaties en productschappen. Het richt zich vooral op het oplossen van problemen die voor een hele sector spelen.

Hoe is het KP7-budget (circa 50 miljard euro) verdeeld over de blokken?

Totaal 53,3 miljard euro

5

FieldFact

Projectperiode 2006 - 2008 **Coördinator** Tamme van der Wal (Alterra, Wageningen UR)

Deelnemers zes organisaties uit Nederland, Tsjechië en Polen **Website** www.fieldfact.com

Galileo voor boeren

Een paar honderd boeren in Nederland hebben een GPS-systeem op de tractor. Daarmee kunnen ze onder meer perfect parallelle banen rijden, dus zonder overlap en zonder stukken over te slaan. Over een paar jaar komt ook Galileo op de markt, de Europese tegenhanger van het Amerikaanse GPS. Het project FieldFact onderzoekt wat de meerwaarde van Galileo zal zijn boven GPS voor de Europese agrarische sector.

Vast staat nu al dat Galileo nauwkeuriger wordt en extra mogelijkheden bevat. Het signaal kan bijvoorbeeld worden gecertificeerd. Dat biedt perspectief voor een heel andere kant van het boerenbedrijf: de regelgeving vanuit de EU. De landbouwsubsidies zijn gekoppeld aan de grootte van de landbouwgronden per boerderij. Met Galileo kunnen boeren hun bedrijf letterlijk in kaart brengen en dankzij de certificatie kunnen controleurs in Brussel nagaan of de opgegeven oppervlakte klopt. Ook alle andere EU-regels die gebonden zijn aan tijd en plaats (zoals: niet maaien tijdens het broedseizoen) kunnen via Galileo worden geverifieerd. Voordeel voor de boer: véél minder administratie.

Het team van FieldFact trekt eropuit om boeren en landbouwprofessionals te laten kennismaken met de mogelijkheden van

Tamme van der Wal

satellietnavigatie in het algemeen en Galileo in het bijzonder. De respons is positief, vertelt projectmanager Tamme van der Wal. 'Vooraf voor heel grote akkerbouwbedrijven, die je ziet in landen als Tsjechië en Polen, is het al snel rendabel. Je verhoogt de efficiency van het bedrijf én voldoet makkelijker aan alle wettelijke eisen.'

De participanten hebben zelf ook baat bij dit project. De een weet zijn netwerk uit te breiden, de ander blijft voorop lopen op zijn vakgebied, een derde vertaalt de projectresultaten naar nieuwe producten of diensten.

Bij het indienen van dit projectvoorstel kreeg Van der Wal veel hulp van de Europa-desk in Wageningen en van netwerkorganisatie NIVR. Voor het samenstellen van een succesvol team raadt hij iedereen aan om zeer selectief te werk te gaan. 'Alle partners moeten iets kunnen bijdragen. Ze moeten ook hun eigen administratie heel goed bijhouden. Anders houd je de hele factureringsstroom richting Brussel tegen. Dat heb ik meegemaakt in vorige projecten, niet in FieldFact. Deze club kreeg ik heel snel bij elkaar, want ik kende iedereen al.'

Jaitske Feenstra

6

Hipermoulding

Projectperiode december 2004 - december 2007 **Coördinator** Bart Kooijmans, TNO Industrie en Techniek **Deelnemers** 6 industriële organisaties, 12 mkb-bedrijven en 6 onderzoeksinstituten, uit Nederland, België, het Verenigd Koninkrijk, Spanje, Portugal en Polen
Website www.hipermoulding.com

Software adviseert spuitgieters

Spuitgieten is het vormgeven van kunststof, zodat er ontelbare dingen van gemaakt kunnen worden: auto-onderdelen, kratten, bakjes, computercomponenten. Het werkt in grote lijnen zo: kunststof wordt eerst verhit, dan in vloeibare vorm in een matrijs gespoten en vervolgens afgekoeld. Voor het afkoelen lopen er koelkanalen door de matrijs. Die koelkanalen worden aangebracht met een boor. Op kritische plaatsen kunnen ze ook met *Rapid Manufacturing* worden gemaakt. *Rapid Manufacturing* of *rm* is een proces waarbij het product, in dit geval een matrijs, niet uit een groter geheel wordt gesneden maar laagje voor laagje wordt opgebouwd. Voordeel van *rm* in matrijzen is dat de koelkanalen niet recht en hoekig zijn, maar de contouren van het product volgen in iedere denkbare lijn. Deze innovatie maakt het spuit-gietproces efficiënter. Het project *Hipermoulding* geeft een belangrijke impuls aan deze ontwikkeling. Projectresultaat van *Hipermoulding* is een softwaremodule die spuitgieters adviseert waar de koelkanalen het beste 'gelegd' kunnen worden. Jaitske Feenstra van de ProducentenVereniging Thermoplasten (PVT) was voorzitter van de stuurgroep. Zij legt uit: 'Met deze softwaremodule kunnen koelkanalen onderbouwd worden aangebracht. Het geeft onder meer aan welke *rm*-techniek de voorkeur geniet, waar het koelkanaal moet komen, en in welke vorm.' De eerste ervaringen leren dat de software leidt tot kortere productietijden. Feenstra is tevreden. 'Wij doen dit voor onze achterban, de industrie. We willen graag dat nieuwe kennis wordt ontwikkeld en goed wordt toegepast. Een ander gunstig effect: de partijen hebben veel nieuwe contacten opgedaan, veel kennis en ervaringen uitgewisseld over de landsgrenzen heen. Dat is ook een stap vooruit.'

4

Hoe werkt KP7?

Voor de verschillende blokken binnen KP7 gelden verschillende regels en procedures. Ze vertonen onderling echter sterke overeenkomsten. Om de werking van KP7 uit te leggen, wordt als voorbeeld het blok Cooperation genomen. Dit blok vormt namelijk verreweg het belangrijkste onderdeel van het Kaderprogramma. Bovendien gelden voor de andere blokken vergelijkbare regels. In dit hoofdstuk leest u in grote lijnen hoe het Kaderprogramma werkt. In dit hoofdstuk leest u concreet hoe u zelf kunt deelnemen.

Van specific programme tot call for proposal

Voor elk blok in KP7 is een *specific programme* opgesteld. Dit programma beschrijft in hoofdlijnen de onderwerpen die tijdens de looptijd van KP7 aan bod komen. De *specific programmes* zijn tot stand gekomen op basis van overleg met de industrie, consumentenorganisaties, productschappen en andere belanghebbenden. Ze geven dan ook een goede weerspiegeling van de economische en maatschappelijke vraagstukken die binnen Europa leven.

Afgeleid van de *specific programmes* publiceert de Europese Commissie jaarlijks *work programmes*. Hierin worden per thema de concrete vraagstukken benoemd waarvoor oplossingen worden gevraagd. Overigens vinden ook voorafgaand aan de publicatie van de *work programmes* consultaties plaats; voor belanghebbenden is dit een geschikt

lobbymoment. Aan elk *work programme* is een *call for proposal* (kortweg: *call*) gekoppeld: een oproep om voorstellen voor onderzoek in te dienen, die beantwoorden aan de onderzoeksvraag. In de *call* staat niet alleen aangegeven voor welk probleem een oplossing wordt gezocht, maar ook wat het beoogde eindresultaat moet zijn, welke projectvormen (*funding schemes*, zie ook hierna) er worden verlangd, wat de omvang is van het project en *last but not least* de uiterste datum waarop de projectvoorstellen ingediend kunnen worden.

Projectvormen

Het verlenen van subsidies is gekoppeld aan het toepassen van bepaalde projectvormen (*funding schemes*):

Collaborative projects. Onderzoeksprojecten met nauw omschreven wetenschappelijke

en technologische doelstellingen. De projecten worden uitgevoerd door consortia van deelnemers uit verschillende landen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds kleine tot middelgrote projecten en anderzijds grote projecten. Projecten in de eerste categorie kennen een looptijd van één tot drie jaar en kunnen rekenen op maximaal enkele miljoenen euro's subsidie. De grote projecten zijn uiteraard omvangrijker, kennen doorgaans meer deelnemers en hebben een langere looptijd.

Networks of excellence. Deze projectvorm is bedoeld voor onderzoeksinstellingen die een aanzienlijk deel van hun

onderzoekscapaciteit op een bepaald terrein in internationaal verband bundelen, om zo een einde te maken aan de huidige versnippering. De samenwerkingsverbanden die zo ontstaan, worden ook wel aangeduid als topnetwerken.

Coordination and support actions.

Deze projectvorm is niet in het leven geroepen om onderzoeksprojecten te initiëren, maar wordt juist ingezet om het Kaderprogramma zelf beter te laten functioneren. Deze projectvorm wordt gebruikt voor uiteenlopende projecten op het gebied van coördinatie en kennisoverdracht. Zo zijn er bijvoorbeeld projecten om mkb-bedrijven

Wanneer worden projectkosten vergoed?

- Als het gaat om reële kosten die ontstaan in de loop van het project. Denk aan managementkosten, directe kosten en indirecte kosten.
- Als de kosten zijn berekend volgens de boekhoudregels van de deelnemers en de boekhoudregels van het thuisland.
- Als het gaat om kosten voor zaken die uitsluitend zijn gemaakt om de projectdoelen te verwezenlijken.
- Als de kosten aantoonbaar zijn en in de boeken van projectpartners zijn vastgelegd.

Wanneer worden projectkosten niet vergoed?

- Als het gaat om aanwijsbare indirecte belastingen inclusief btw (maar geen luchthavenbelastingen; deze kunnen eerder als toeslagen worden aangemerkt).
- Als het schulden betreft of verschuldigde rente.
- Als het gaat om wisselkoersverliezen en overige verliezen.
- Als het gaat om kosten die zijn gemaakt voor andere EU-projecten.
- Als de kosten buitensporig hoog zijn of economisch niet te verdedigen.

Maximale subsidiebedragen

Projectvorm	Activiteit				
	Onderzoek en technologische ontwikkeling (incl. innovatie- en coördinatie-acties)	Demonstratie-activiteiten	Opleidings-acties	Management van het consortium	Andere specifieke acties
Topnetwerken				100%	100%
Samenwerkingsprojecten	50% 75%*	50%	100%	100%	100%
Onderzoeksprojecten (voor spec. groepen)	50% 75%*		100%**	100%	100%
Coördinatie- en ondersteuningsacties			100%	100%	100%

* uitsluitend openbare instellingen (non-profit), universiteiten, onderzoekscentra (non-profit) en mkb-bedrijven

** alleen Collective Research

te stimuleren aan het Kaderprogramma deel te nemen.

In de tekst van de *calls* die de Europese Commissie publiceert, kunt u lezen welke projectvorm uw voorstel moet hebben. Ook wordt een indicatie gegeven van de (budgettaire) omvang die het project dient te hebben. De projectvormen die we hier hebben genoemd, worden met name toegepast in het programmablok *Cooperation*. Voor de andere blokken kunnen andere vormen gelden.

Over subsidie gesproken

Co-financiering is het uitgangspunt bij de subsidieverlening: in nagenoeg alle gevallen

dienen projectpartners een deel van de onderzoekskosten zelf op te brengen. Het aandeel van de projectkosten dat voor subsidie in aanmerking komt, hangt onder meer af van de projectvorm (*funding scheme*), de aard van de partners (publiek of privaot, groot of klein bedrijf, etcetera) en de aard van de activiteiten (onderzoek, demonstratie, training, management, etcetera). Zie ook de tabel hierboven. In de regel wordt 50 tot 75 procent van de onderzoekskosten vergoed. Mkb'ers en kennisinstellingen krijgen 75 procent. Sommige andere activiteiten worden volledig vergoed. Denk aan training, coördinatie en kennisverspreiding. Projecten die onder *Ideas* vallen (fundamenteel onderzoek) worden volledig vergoed.

Gerrit Koele

7

Leapfrog

*(Leadership for European Apparel Production
From Research along Original Guidelines)*

Projectperiode 2005 - 2009 **Coördinator** Euratex, België **Deelnemers** 34 deelnemers uit 11 landen
Website www.leapfrog-eu.org

Textiel komt terug

Een nieuw bedrijfsjasje ‘made in Holland’? Over een paar jaar staat dat niet meer zo vreemd. Dan wordt een klein segment confectiekleding weer in Europa gemaakt. Met een robot. Aan dit toekomstbeeld wordt gewerkt in het *Integrated Project* (IP) Leapfrog, gesteund door het Kaderprogramma. Een van de Nederlandse deelnemers is textieltechnologiebedrijf TenCate. Projectmanager Gerrit Koele van TenCate: ‘Confectie wordt altijd zo goedkoop mogelijk gemaakt, bijvoorbeeld in naaiateliers in China. Dat gaat veranderen. Met deze productie-robot willen we de textielindustrie terughalen naar Europa.’ De lonen in de naaiateliers mogen dan laag zijn, de bijkomende kosten des te hoger. Renteverlies door een lange *time-to-market*, transportkosten en vernietiging van onverkoopbare voorraden – al deze kosten verdwijnen met de komst van de productierobot. Koele: ‘Het wordt een compleet nieuw productie- en distributieproces. In de winkel stap je in de scanner die je exacte maten opneemt. Vervolgens stel je met een computerprogramma je nieuwe kledingstuk samen. Dan plaats je je bestelling en gaat de robot aan de slag.’ De kern van Leapfrog bestaat uit de ontwikkeling van hardware en software voor de robot zelf, de bestelling en de modellering. TenCate houdt zich bezig met een klein deel van het hele project, het maken van ‘verstijvingen’ voor bijvoorbeeld revers van pakken. TenCate ontwikkelt met TNO een methode met chemicaliën, waardoor de stof verandert in een vormvast geheel. Deze techniek zal worden meegenomen in het definitieve ontwerp van de productierobot. Het eindresultaat van Leapfrog wordt een werkend prototype van een robot die pakken en bepaalde soorten bedrijfskleding kan maken. Voor andere kledingstukken zijn andere robots nodig. Na Leapfrog kan daaraan worden gewerkt. De potentiële markt is enorm. Koele: ‘Een simpele overall, in Europa gemaakt met een robot, hoeft niet meer dan twee euro te kosten. Zo kunnen we de concurrentie aan met confectie uit Azië. Leapfrog is een mogelijke *game-changer* van de dynamiek in de global business.’

Benno Oderkerk

8

Optix

(Optical Technologies for the Identification of Explosives)

Projectperiode januari 2008 - juni 2012 **Coördinator** Indra, Spanje **Deelnemers** 9 projectpartners uit 6 landen **Website** www.avantes.com

Bommen vinden op afstand

De huidige terreurdreiging maakt het meer dan ooit noodzakelijk om explosieven zo vroeg mogelijk op te sporen. Het project Optix, dat binnenkort van start gaat, kan zorgen voor een grote stap vooruit op dit terrein. De projectpartners ontwikkelen een geheel nieuw explosieven-detectiesysteem, gebaseerd op een combinatie van drie soorten spectroscopie (IR, Raman en LIBS). Belangrijkste innovatie van het nieuwe apparaat is dat het explosieven op afstand kan identificeren. Tussen sensor en object kan zeker twintig meter zitten. Andere voordelen: het systeem wordt mobiel (kan per auto verplaatst worden), zeer snel (binnen zestig seconden uitslag) en zeer specifiek (het toont niet alleen aan dát er explosieve stoffen zijn, maar ook heel precies wélke).

Hoofdaanvrager Indra, een onderzoeksinstituut in Spanje, vroeg het Nederlandse Avantes, producent van spectrometer-systemen, om deel te nemen aan het project. Benno Oderkerk, directeur van Avantes: 'Het is voor het eerst dat we meedoen aan zo'n groot project. Eerdere voorstellen werden afgewezen. Inhoudelijk is dit erg interessant. En het werk dat wij er in moesten steken viel mee. Indra had het ontzettend goed voorbereid. Ik denk dat zo'n aanvraag vaak staat of valt met de kwaliteit van de hoofdaanvrager. In dit geval heeft Indra er een uitstekend document van gemaakt.'

Avantes wordt toeleverancier van één component van het nieuwe systeem. 'Maar wel van één van de belangrijkste componenten', aldus Oderkerk, 'Wij leveren het meetgedeelte, dus het hart van het systeem.'

Voor zijn eigen bedrijf ziet Oderkerk het project vooral als een fantastische uitdaging. 'Het wordt een heel innovatief systeem. Vooral voor veiligheidsdiensten, maar wellicht ook voor luchthavens, parkeergarages en evenementlocaties. Wijzelf kunnen de nieuwe spectro-meter waarschijnlijk ook in andere producten gebruiken. Verder verwacht ik voor Avantes een grotere naamsbekendheid, nieuwe zinvolle contacten en, als het apparaat aanslaat in de markt, misschien wel een enorme groei van het bedrijf.'

5

Meedoen?

Er zijn tal van redenen om mee te doen aan een onderzoeksproject dat door KP7 wordt ondersteund. U leest ze ook terug in de interviews met vertegenwoordigers van bedrijven en instellingen die de stap al eerder zetten. De financiële tegemoetkoming in de onderzoekskosten speelt natuurlijk voor veel organisaties een belangrijke rol (zie ook de tabel op pagina 31).

Uit gesprekken met deelnemers blijkt echter dat de subsidie achteraf gezien veelal niet eens het grootste voordeel is.

Via een KP7-project ontstaan vaak intensieve samenwerkingsrelaties met bedrijven en onderzoeksinstellingen elders in Europa. Die krachtenbundeling is doorgaans van essentieel belang, zowel voor het genereren van nieuwe kennis als daarna: bij de ontwikkeling, fabricage en marketing van nieuwe producten.

Een KP7-project betekent vaak de start van een strategische alliantie die langdurig blijft bestaan. Door samenwerking kunnen zich marktkansen voordoen die niemand vooraf in het vizier had.

Wie mogen er meedoen?

Aan het Kaderprogramma kan ieder bedrijf, universiteit of onderzoeksinstituut deelnemen. Alleen organisaties

die rechtspersoonlijkheid bezitten kunnen contractpartij worden, niet de onderzoekers zelf. Projecten worden doorgaans uitgevoerd door consortia. Een consortium is een samenwerkingsverband van verschillende bedrijven en instellingen. Als eis geldt meestal dat een consortium moet bestaan uit minimaal drie partners uit drie verschillende landen. Vaak zijn meer partners nodig om succesvol te zijn. De projectpartners moeten juridisch volledig onafhankelijk van elkaar zijn; de ene partij mag geen zeggenschap hebben over de andere.

Uit welke landen?

Deelname aan het Zevende Kaderprogramma is niet begrensd tot de lidstaten van de EU. Integendeel: bedrijven en instellingen uit meer dan honderd landen van de wereld kunnen deelnemen. De Europese Commissie hanteert de volgende categorisering:

- Lidstaten (de 27 landen die de EU vormen).
- Geassocieerde landen (landen die op technisch-wetenschappelijk terrein samenwerken met de EU en ook financieel bijdragen aan KP7).
- Kandidaat lidstaten (landen die naar verwachting binnen afzienbare tijd toetreden tot de EU).
- Landen die de status hebben van *International Cooperation Partner Country* (ICPC). Organisaties uit deze landen mogen ook deelnemen en komen in aanmerking voor dezelfde subsidies als deelnemers uit de andere hierboven genoemde landen. In het *work programme* wordt soms ook aangegeven dat

deelname uit een ICPC verplicht is. De lijst van derde landen is te vinden in *The Guide for Applicants*.

Tot slot mogen ook bedrijven en instellingen uit geïndustrialiseerde derde landen (zoals Australië, Canada en de Verenigde Staten) aan KP7 deelnemen. Uitzonderingen daargelaten kunnen deelnemers uit deze landen echter niet rekenen op subsidie.

Wanneer niet meedoen?

Er zijn situaties waarin deelname aan KP7 minder verstandig is. Meedoen aan een KP7-project vergt veel tijd, energie en geld. Het is een investering waarvan u de kosten en baten goed tegen elkaar moet afwegen. Voor alle duidelijkheid: deelname aan KP7 is zeker niet alleen weggelegd voor grote bedrijven. Integendeel: KP7 verwelkomt mkb'ers en heeft specifieke instrumenten om hun deelname te stimuleren. Wel is het verstandig om als bedrijf de pioniersfase voorbij te zijn; voor starters is KP7 minder geschikt.

Niels Bourgonjen

9 SAFIR

(Speech Automatic Friendly Interface Research)

Projectperiode 2004 - 2008 **Coördinator** Voice Insight, België **Deelnemers** 18 deelnemers uit 8 verschillende landen. **Grootste partner:** IBM. **Nederlandse partner:** Geodan Mobile Solutions **Website** www.safir-fp6.org

Software voor gewone mensen

Een betere communicatie binnen de overheid, én tussen overheid en burgers, mogelijk gemaakt door spraakgestuurde programma's. Dat is het uiteindelijke doel van het project SAFIR. In SAFIR worden die programma's ontwikkeld, evenals een *software development kit* (SDK). De Nederlandse deelnemer Geodan Mobile Solutions richt zich op één onderdeel: spraakgestuurde mobiele applicaties voor de politie, de brandweer en de zorg. Deze toepassingen worden gemaakt met de SDK uit hetzelfde project en met Geodans eigen *real-time locatie-systeem* Movida.

Intern coördinator Niels Bourgonjen van Geodan Mobile Solutions: 'We maken proefapplicaties die we in de praktijk laten testen door de beoogde eindgebruikers. Bijvoorbeeld een toepassing voor ambulance- en ziekenhuismedewerkers. Met deze applicatie kan de ambulancemedewerker al tijdens de rit de patiëntinformatie invoeren op een pda. Met zijn stem, hij houdt zijn handen vrij. De informatie gaat direct naar het ziekenhuis, zodat de komst van de patiënt kan worden voorbereid.'

Spraaksturing is niet nieuw. Het bijzondere aan de SDK van SAFIR is vooral het gebruiks-gemak: de applicaties die met deze kit gemaakt worden, zijn te gebruiken op verschillende soorten apparaten (pc, pda, tv, gsm), en de software zal zonder oefening te bedienen zijn. Bourgonjen: 'Je kunt je gewone stem gebruiken, en gewone woorden. Zo willen we de kloof dichten tussen de mensen die gewend zijn aan het gebruik van internet en pc en de mensen die dat niet zijn. Denk bijvoorbeeld aan ouderen die nauwelijks ICT-ervaring hebben of aan mensen met motorische beperkingen. Ook de doelgroep waar Geodan Mobile Solutions zich op richt, werkt voor een deel nog met pen en papier. Zij moeten onze applicaties moeiteloos kunnen aansturen.'

Los van het eindresultaat is de SAFIR-ervaring commercieel zeer interessant voor Geodan. Bourgonjen: 'Het heeft onze zichtbaarheid vergroot en onze marktpositie versterkt. Bij een grote rampenoefening in 2008 wordt nu ook SAFIR-technologie ingezet.'

Bart van der Burg

10

Techneau

Projectperiode 2006 - 2011 **Coördinator** Kiwa Water Research **Deelnemers** 30 organisaties uit Europa, Israël, Zuid-Afrika en India **Website** www.techneau.org

Schoner water

Het Integrated Project (IP) Techneau onderzoekt nieuwe methoden om de kwaliteit van drinkwater te waarborgen. Een van de meest vernieuwende partners in het consortium is Bio Detection Systems (BDS), een bedrijf dat meetsystemen maakt voor het opsporen van hormonen in water. De meetsystemen van BDS zijn niet, zoals gebruikelijk, chemisch van aard, maar biologisch. Wetenschappelijk directeur Bart van der Burg legt uit: 'Chemisch meten is niet waterdicht. Van de honderdduizend industriële chemicaliën die voorkomen in Europa is maar één procent volledig getest op hun toxische eigenschappen. Van de rest weten we vrijwel niets. Biologische systemen meten niet de stof zelf, zoals een hormoon, maar het biologisch effect van alle stoffes die een hormoonachtige activiteit laten zien.'

Voor Techneau verricht BDS metingen naar verschillende hormonen in drinkwater, met nieuw ontwikkelde biologische meetsystemen. Andere partijen onderzoeken hoe bepaalde stoffen het best verwijderd kunnen worden.

Van der Burg heeft veel ervaring met KP-projecten. 'EU-subsidies maken vernieuwend onderzoek mogelijk. En wat ook belangrijk is: dankzij dit soort projecten kunnen we laten zien dat onze technieken werken. Je verkoopt een biologisch meetsysteem niet zoals je een auto verkoopt. We moeten ons verhaal kunnen doen en mensen enthousiast kunnen maken voor onze producten. Dat kan in dit soort projecten.'

Hij hoopt ook dat Techneau bijdraagt aan een wijziging in EU-regelgeving, die nu nog vrijwel volledig gebaseerd is op chemische analyse. 'Er is een lijst van gevaarlijke stoffen, en een meting moet leiden tot een exact getal achter de naam van dat stofje. Terwijl die stoffen in mengsels voorkomen, tezamen met stoffen waarvan we niet weten of ze schadelijk zijn. Daarom werken wij anders. Met als gevolg dat het voor ons lastiger is om aan elk stofje een precies getal te koppelen. Hierdoor sluiten we niet goed aan bij de bestaande regelgeving. Ik heb goede hoop dat dat binnenkort verandert.'

6

Hoe kunt u deelnemen?

Oriëntatie

Het is zinvol om – bij wijze van eerste oriëntatie – de *work programmes* en *calls* op www.cordis.europa.eu te bekijken. CORDIS is een informatieservice van de Europese Commissie over de R&D-activiteiten die zij ondersteunt. CORDIS gaat voor een groot deel over het Zevende Kaderprogramma. Als u al in internationaal verband actief bent op R&D-terrein, ligt het natuurlijk voor de hand om uw eigen netwerk te raadplegen. Als u overweegt een projectvoorstel in te dienen, doet u er verstandig aan om in een vroeg stadium contact op te nemen met EG-Liaison. EG-Liaison is voor Nederland het National Contact Point (NCP). In alle lidstaten van de EU en alle landen die met KP7 zijn geassocieerd, zijn dergelijke NCP's gevestigd. U kunt er (kosteloos) terecht voor voorlichting, advies en praktische ondersteuning.

De adviseurs van EG-Liaison kunnen u meer in detail vertellen hoe KP7 is opgebouwd. Zij denken met u mee over de vormgeving van uw project, geven advies over de haalbaarheid en kunnen u bijvoorbeeld vertellen binnen welk programma uw project het beste past. Belangrijk, want hoewel de blokken en de programma's duidelijk zijn omschreven, zijn er bij de indiening toch nog keuzes te maken (past bijvoorbeeld uw idee voor een slimme voedingsverpakking beter bij *Food* of bij *Materials*?).

Partners zoeken

In bijna alle gevallen worden KP7-projecten uitgevoerd door consortia die bestaan uit bedrijven en wetenschappelijke instellingen. Als u uw voorstel dus verder wilt uitwerken, is het zaak om geschikte projectpartners te vinden. Gezamenlijk dient u een voorstel in. De inbreng van partners kan verschillen.

Sommige doen zelf onderzoek, andere zorgen voor de inbreng van een bepaalde technologie. Ook is het denkbaar dat de toekomstige eindgebruiker van een te ontwikkelen product deel uitmaakt van het consortium.

Bij het zoeken van partners kunt u proberen aan te haken bij een bestaand consortium of u kunt zelf projectpartners zoeken waarmee u een consortium gaat vormen. Het spreekt voor zich dat u in het tweede geval meer invloed heeft op het project en de rol van uw organisatie daarin.

U kunt zelf op zoek gaan naar geschikte buitenlandse partners en daarbij bijvoorbeeld gebruikmaken van de faciliteiten voor

partner search die EG-Liaison biedt.

Uw adviseur kan ook actief voor u op zoek gaan binnen zijn internationale netwerk van NCP's. Ook CORDIS biedt partner search-faciliteiten via haar website.

Deze dienstverlening is echter beperkt.

Tot slot: soms zijn er bij NCP's specifieke projecten die er juist op zijn gericht om partners bij elkaar te brengen. Zo zijn er bij EG-Liaison projecten om mkb-bedrijven die willen deelnemen aan KP7 bij projecten te betrekken.

Een voorstel indienen

De *work programmes* en de *calls* worden gepubliceerd in de *Official Journal of the EU*

Voorlichtingsdagen en trainingen

Om wegwijs te raken binnen KP7 kunt u deelnemen aan een van de trainingen die EG-Liaison organiseert. Er zijn zowel trainingen voor beginners, waarin alle spelregels worden uitgelegd, als voor bedrijven die al langer meedraaien in kaderprogramma's. Tijdens deze trainingen wordt nader ingegaan op specifieke gebieden, zoals projectmanagement. Naast trainingen organiseert EG-Liaison regelmatig voorlichtingsdagen. Interesse in trainingen en voorlichtingsdagen? Raadpleeg de website voor de data (www.agentschapnl.nl/egl).

Evaluator worden?

Als u wegwijs wilt raken in KP7 is het wellicht een goed idee om u aan te melden als evaluator. De Europese Commissie kan dan een beroep doen op uw deskundigheid om voorstellen te beoordelen. De werkzaamheden die hiermee verband houden, verricht u deels op afstand en deels in Brussel. U ontvangt hiervoor een vergoeding. Als evaluator leert u KP7 (en daarmee 'Brussel') letterlijk van binnenuit kennen. U bouwt een netwerk op en raakt in zeer korte tijd vertrouwd met alle regels en procedures. U kunt zich aanmelden als evaluator op www.cordis.europa.eu/fp7.

Do's and don'ts bij het samenstellen van een consortium

- Vaste richtlijnen over de omvang en samenstelling van een consortium zijn niet te geven. Zorg er in elk geval voor dat de omvang van het consortium goed is afgestemd op de onderzoeksvraag. Als er te veel partners zijn, kan dat de zaken onnodig ingewikkeld maken. Bedenk u zich dat een project doorgaans een looptijd van een aantal jaren kent. Veranderingen bij de partners (fusies, overnames, persoonlijke wisselingen van de wacht) kunnen zorgen voor onrust.
- Een consortium dient zo te worden samengesteld dat alles wordt 'gemobiliseerd' wat nodig is om het project tot een goed einde te brengen. Het gaat daarbij niet alleen om kennis, maar ook om personele inzet en de benodigde infrastructuur (zoals laboratoria en machines).
- Zorg voor een juiste mix van ervaring en 'vers bloed'. Succesvolle consortia zijn vaak consortia die bestaan uit partners die al eerder hebben samengewerkt. Ervaring met onderzoekmanagement en project-coördinatie is een must.
- Overweeg om externe deskundigen aan te trekken (bijvoorbeeld vertegenwoordigers vanuit de industrie) die zitting nemen in een raad van toezicht of advies.
- Besteed veel aandacht aan professioneel projectmanagement; tijdens de evaluatie van voorstellen wordt hier zeer scherp naar gekeken.
- Maak binnen het consortium duidelijke afspraken over taken, verantwoordelijkheden en de verdeling van de financiële middelen. Mocht een van de partners in gebreke blijven, dan moeten de andere deelnemers deze partij hierop kunnen aanspreken.

(de 'Staatscourant' voor de EU) en op de website van CORDIS. U vindt de *calls* ook op de website van EG-Liaison. Doorgaans is er één *call* per jaar; soms zult u dus enige tijd moeten wachten tot er een *call* komt die betrekking heeft op uw onderzoeksgebied. U kunt een alert mail sturen naar CORDIS, zodat u automatisch wordt geïnformeerd over nieuwe *calls*. Deze informatie vindt u ook op www.egl.nl. Het *work programme* vermeldt overigens ook welke *calls* er aan komen (*call fiches*). Deze informatie kan echter nog wel onderhevig zijn aan wijzigingen.

Zoals eerder aangegeven, vermelden het *work programme* en de *call* onder meer het vraagstuk waarvoor een oplossing wordt gezocht, de projectvorm, de omvang (grootte van het consortium, budgetlimieten) en de uiterste inzenddatum. Wat dit laatste betreft: de Europese Commissie is onverbid- delijk in het hanteren van deadlines. Als uw voorstel te laat is ingediend, wordt het niet in behandeling genomen.

In de *Guide for Applicants* (handleiding voor indieners) is exact aangegeven hoe uw projectvoorstel eruit dient te zien. Bij de indieningsprocedure wordt (op basis van de projectomvang) een onderscheid gemaakt tussen indiening in één en in twee fasen. Als een project in één fase wordt ingediend, moet uw aanvraag meteen volledig zijn. In het tweede geval dient u eerst een kort voorstel in. Als de eerste evaluatie positief uitvalt, dient u een volledig voorstel in. Deze werkwijze is bedacht om te voorkomen dat indieners van omvangrijke projecten in

relatief korte tijd (wellicht onnodig) zeer veel werk moeten verzetten.

Het indienen van het voorstel zelf verloopt volledig elektronisch, via de website van CORDIS. U maakt hiervoor gebruik van een speciaal programma dat u door de aanvraag loodst en aangeeft welke informatie van u wordt verlangd: EPSS (*electronic proposal submission service*). Dit systeem biedt project- partners een beveiligde omgeving om op eenvoudige wijze aan een voorstel te schrijven. Elke nieuwe versie kunt u via de website opslaan. Als uw voorstel gereed is, dient u het te verzenden.

Het verdient aanbeveling om uw project al in een vroeg stadium te beschrijven, al is het maar in grote lijnen. Dat geeft de Europese Commissie de mogelijkheid om alvast op zoek te gaan naar deskundige evaluatoren.

EG-Liaison leest graag met u mee

Het is uiteindelijk uw taak om het project- voorstel te schrijven, maar de adviseurs van EG-Liaison kunnen ook in deze fase een waardevolle rol vervullen. Ze lezen graag met u mee en kijken of u in uw voorstel de juiste accenten heeft gelegd. Zij bezien uw voorstel als het ware door de bril van de evaluatoren. De adviseurs van EG-Liaison hebben vaak jarenlange ervaring met het beoordelen van projectvoorstellen. Hun tips en adviezen kunnen het verschil maken tus- sen een winnend voorstel en een afwijzing.

De behandeling van uw voorstel

Uw voorstel wordt beoordeeld door een team van evaluatoren. Deze onafhankelijke deskundigen hanteren een omvangrijke set

standaard evaluatiecriteria. Vrij vertaald is de evaluatie erop gericht om de volgende drie kernvragen te beantwoorden:

- Hoe uitmuntend is uw voorstel in technisch-wetenschappelijk opzicht?
- Wat is de kwaliteit van het projectmanagement?
- Hoe groot is de impact van de uitkomsten van uw project?

Meer gedetailleerde informatie over de evaluatiecriteria vindt u in de *Guide for Applicants*. De evaluatie kan enkele maanden in beslag nemen. U ontvangt schriftelijk bericht. Als uw project niet wordt goedgekeurd, heeft u nauwelijks mogelijkheden om deze beslissing aan te vechten. Alleen als u meent dat er sprake is van procedurefouten, heeft het zin om bezwaar te maken. Als uw project is afgewezen, is het wellicht zinvol om uw voorstel zelf nog eens te evalueren, om zo de kans op succes bij een volgend project te vergroten. Uw adviseur bij EG-Liaison kan u hierbij helpen. Ook kunt u overwegen om – alsnog – een eendaagse beginnerscursus te volgen bij EG-Liaison.

Rolverdeling binnen een consortium

Binnen het consortium is een aantal rollen te verdelen. De belangrijkste zijn die van coördinator en workpackage leader. De rol van coördinator begint al bij het indienen van het voorstel. Tijdens de hele looptijd van het project is de coördinator het enige aanspreekpunt van de Europese Commissie.

Er valt veel voor te zeggen om de rol van coördinator te laten vervullen door een partij die al eerder aan een kaderprogramma heeft deelgenomen. Overigens is het niet vanzelfsprekend dat de grootste deelnemer de rol van coördinator op zich neemt. Ook kleinere bedrijven kunnen zeer geschikt zijn; affiniteit met kennisverspreiding (waaronder de organisatie van workshops en seminars) is in veel projecten belangrijk.

Een workpackage leader draagt zorg voor de uitvoering van een in het voorstel omschreven werkpakket en maakt hierover afspraken met andere workpackage leaders en partners. Naast een coördinator en workpackage leaders zijn er partners zonder coördinerende taak en soms subcontractors; bedrijven of instellingen die een vastomlijnde taak verrichten voor een van de partners. Deze onderaannemers zijn geen directe partij in het contract met de Europese Commissie.

7

*Als uw project
is goedgekeurd*

Als uw project is goedgekeurd, starten de contractbesprekingen tussen uw consortium en de Europese Commissie. Als die met succes zijn afgerond, worden de contracten (*grant agreements*) opgesteld. Hierin worden afspraken gemaakt over onder meer de technisch-wetenschappelijke doelstellingen en de financiële vergoedingen, maar ook over het intellectuele eigendom. Over dit aspect bestaan wel eens misverstanden.

De toekenning van EU-subsidie betekent zeker niet dat de projectpartners afzien van hun intellectuele eigendom. Integendeel, de *grant agreements* bevatten altijd duidelijke afspraken op dit punt. Verspreiding van kennis is belangrijk, maar mag nooit de belangen van de projectpartners schaden. Het is bijvoorbeeld verplicht dat een projectpartner die wil publiceren over het onderzoek, hiervoor toestemming krijgt van het hele consortium.

De afspraken uit de *grant agreement* kunnen verder worden uitgewerkt in een consortiumovereenkomst. Bij omvangrijke projecten stelt de Europese Commissie een

consortiumovereenkomst verplicht.

Maar ook al is dit niet het geval: het verdient altijd aanbeveling om heldere afspraken te maken en deze schriftelijk vast te leggen.

Deze afspraken hebben onder meer betrekking op:

- de bestuurlijke organisatie
- de verdeling van het budget
- het intellectuele eigendom

Tijdens de looptijd van uw project krijgt u uiteraard te maken met de nodige administratieve verplichtingen. Zo dient u regelmatig aan de Europese Commissie te rapporteren over de voortgang. Ook dient u te zorgen voor een goedkeurende accountantsverklaring.

Ook als uw project eenmaal is goedgekeurd kunt u een beroep doen op onze adviseurs. Zij bieden u graag financieel-juridische ondersteuning bij het vormgeven van de afspraken tussen u en de Europese Commissie en bij het opstellen van de consortiumovereenkomst. En uiteraard beantwoorden zij graag uw vragen tijdens de looptijd van uw project.

Namen en begrippen

Call for proposal

Een oproep van de Europese Commissie om voorstellen voor onderzoek in te dienen die beantwoorden aan de gestelde onderzoeksvraag. De Call for proposal (kortweg call) geeft precies aan waar de onderzoeksvoorstellen aan moeten voldoen en hoe het project moet worden vormgegeven.

Consortium

Samenwerkingsverband van bedrijven en/of onderzoeksinstellingen uit verschillende landen, gericht op het oplossen van een technisch-wetenschappelijk onderzoeksvraagstuk.

CORDIS

Community Research & Development Information Services; officiële website van de Europese Commissie met alle informatie over de onderzoeksprogramma's die de

Europese Commissie ondersteunt (www.cordis.europa.eu).

EPSS

Electronic Proposal Submission Service. Een webbased-programma dat projectpartners een beveiligde omgeving biedt om op eenvoudige wijze gezamenlijk aan een projectvoorstel te schrijven. Het gebruik van EPSS is verplicht voor het indienen van projectvoorstellen. EPSS is toegankelijk via CORDIS.

ERA

European Research Area. Een begrip waarmee wordt aangegeven dat Europa gezien dient te worden als een open onderzoeksruimte, waarin geen grenzen bestaan voor onderzoekers en het uitvoeren van onderzoek.

ERC

European Research Council. Het orgaan dat zich bezighoudt met de uitvoering van het Ideas-programma.

Funding schemes

De projectvormen die de Europese Commissie voorschrijft om een bepaald project uit te voeren. Aan deze projectvormen is de subsidieverlening gekoppeld.

Geassocieerde landen

Een groep landen die geen lid zijn van de Europese Unie, maar waarmee de EU wel samenwerkt op onderzoeksterrein. Deze landen betalen mee aan het onderzoeksprogramma van de Europese Commissie. Bedrijven en organisaties in deze landen kunnen derhalve deelnemen aan het Kaderprogramma en in aanmerking komen voor subsidie.

Guide for Applicants

Uitgebreide digitale handleiding die aangeeft aan welke eisen een onderzoeksvoorstel moet voldoen. Deze handleidingen worden altijd specifiek opgesteld voor een bepaalde call. De Guide for Applicants vindt u op www.cordis.europa en bij informatie over de call.

ICPC

International Cooperation Partner Country (ICPC). Het gaat om landen die geen (kandidaat-)lid zijn van de EU en waarmee de EU niet is geassocieerd. Bedrijven en organisaties in landen die de ICPC-status hebben, kunnen echter wel aan het

Kaderprogramma deelnemen en in aanmerking komen voor subsidies.

NCP

National Contact Point. Een landelijk punt voor informatie en advies over het Kaderprogramma. Elke lidstaat beschikt over een NCP. In Nederland is dat EG-Liaison.

SME

Small and Mediumsized Enterprise ofwel mkb-bedrijf. Voor SMEs geldt een aantal specifieke regelingen en programma's om hun deelname te stimuleren.

Specific programme

Programma dat in hoofdlijnen de onderwerpen beschrijft die tijdens de looptijd van KP7 aan bod komen. Voor elk blok binnen KP7 wordt een dergelijk programma opgesteld.

Work programme

Afgeleid van de specific programmes publiceert de Europese Commissie jaarlijks work programmes. Hierin worden per thema de concrete vraagstukken benoemd waarvoor oplossingen worden gevraagd.

Wat kan EG-Liaison voor u doen?

EG-Liaison, een onderdeel van Agentschap NL, biedt verschillende diensten aan aan Nederlandse bedrijven, onderzoekers en instellingen die aan het Zevende Kaderprogramma willen deelnemen.

- **Voorlichting.** Regelmatig organiseert EG-Liaison voorlichtingsdagen, seminars en conferenties over het Zevende Kaderprogramma. Vaak staan deze bijeenkomsten in het teken van actuele gebeurtenissen, bijvoorbeeld de publicatie van een *call* of de start van een bepaald programma. Ook zijn er eendaagse trainingen voor bedrijven die overwegen aan het Kaderprogramma deel te nemen.
- **Sparring partner.** Als u overweegt een projectvoorstel in te dienen, is het verstandig om in een vroeg stadium contact met ons op te nemen. Onze adviseurs denken met u mee over de inhoudelijke

vormgeving van uw project, beoordelen de haalbaarheid van uw idee en kunnen aangeven binnen welk blok of programma uw project het beste past (en dus waar u de grootste slaagkans heeft). Ook lezen ze graag met u mee en geven waardevolle tips als u uw voorstel op papier zet.

- **Partner search.** Projecten worden bijna altijd uitgevoerd samen met andere bedrijven en instellingen. Desgewenst zoekt EG-Liaison actief met u mee naar geschikte partners. Daarvoor kunt u gebruik maken van de *partner search*-faciliteit op www.agentschapnl.nl/egl. Daarnaast kunnen onze adviseurs een beroep doen op een uitgebreid netwerk van collega's die werkzaam zijn bij de National Contact Points in andere lidstaten.

- **Specialistisch advies.** Als uw project wordt goedgekeurd moeten er veel zaken op financieel-juridisch terrein worden geregeld, zowel tussen u en de Europese Commissie als tussen u en de andere projectpartners. Een van de meest delicate onderwerpen betreft het intellectuele eigendom. Enerzijds zijn projecten erop gericht om kennis te delen, anderzijds is er kennis die u dient te beschermen om zo uw concurrentievoordeel te behouden. Gelukkig zijn er binnen het Kaderprogramma voldoende mogelijkheden om de zaken voor u goed te regelen, maar het is wel belangrijk dat u op het juiste moment de juiste expertise inbrengt. Ook op dit terrein kan EG-Liaison u helpen. Wij beschikken over adviseurs die zich volledig op deze financiële en juridische thema's hebben toegelegd.

